

TK 2200

Gondolkodók a nevelésről

Témák

A tárgy – diakrón és szinkrón szempontokat is szem előtt tartva – az őskortól a kora újkorig megismertet a pedagógiai gondolkodás jellegzetességeivel. A nevelés eszményei, gyakorlata, elmélete az emberiség történetében koronként, kultúránként és földrajzi területenként is mindig változott. A történelmi események, folyamatok tükrében, társadalom-, politika-, gazdaság- és eszmetörténeti alapozással, a művelődéstörténet részeként bemutatott neveléstörténet adja a tárgy tartalmát.

Legfontosabb ismeretkörök: az őskori (természeti) népek nevelési szokásai; az ókori görög-római gondolkodók (Szókratész, Platón, Xenophón, Arisztotelész, Cicero, Quintilianus); nevelési eszmények a középkori keresztény és muszlim kultúrkörben (Origenész, Augustinus, Raimundus Lullus, al-Ghazzáli, Miskavájh, Ibn Tufail); a reneszánsz, a reformáció és a katolikus megújulás a 15-17. században (Feltre, Erasmus, Vives, Morus, Luther, Pázmány Péter); Comenius és Apáczai Csere János pedagógiája; a felvilágosodás pedagógiai eszményei (Locke, Rousseau, Pestalozzi); Herbart és a herbartizmus; a magyar polgári közoktatási rendszer kialakulásának sajátosságai; külföldi és hazai reformpedagógiai irányzatok és próbálkozások a 19-20. század fordulóján; közoktatáspolitikai törekvések és nevelésügy a 20. században (1957-ig) Európában és Magyarországon.

Időkeret

30 kontaktóra a tematikában felsorolt tartalmak valamelyik nagyobb ismeretegységének előadás formájában történő bemutatásával, kifejtésével.

Követelmény

Az előadáson elhangzottakon túl a tematikában vázlatosan felsorolt témák önálló, tankönyvi feldolgozása. (Az ismeretkörök részletező megjelölése az első előadáson írásban kiosztásra kerül.)

Értékelés

A tárgy 3 kredit értékű, kollokviummal zárul. A vizsga a tematikában felsorolt tartalmakból és a kiemelt előadási anyagból írásban (feladatlappal) történik; javítás esetén szóban.

Alapirodalmak

A tudás kapui – szemelvénygyűjtemény (Tárogató, Bp., 1995. Szerk.: Kéri Katalin)
(helyette más forrásgyűjtemények is használhatók)
Mészáros István – Pukánszky Béla – Németh András: Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe (Osiris, Bp., 1999.)

TK 2200
Gondolkodók a nevelésről

2004/2005. őszi szemeszter
Szerda 10-12
Főépület IX. előadóterem

Az előadások tematikája

szeptember 15.

Tantárgyfelvétel; a félévi előadások tematikájának és követelményeinek ismertetése. A nevelés az emberi történelemben; a nem intézményesült nevelés jellemzői.

szeptember 22.

Az antik görög és római pedagógiai kultúra és öröksége: Szókratész, Platón, Xenophón, Arisztotelész, Cicero, Quintilianus nézetei a nevelésről.

szeptember 29.

A kereszténység embereszménye és gyermekképe; a nevelésről vallott felfogások a középkor századaiban. Origenész, Augustinus, Raimundus Lullus pedagógiai gondolatai.

október 6.

Emberkép és gyermekkép az iszlámban. A középkori muszlim nevelési gyakorlat. Kapcsolatok a keresztény-zsidó-muszlim kultúrkör között. Az európai oktatási intézmények muszlim gyökerei.

október 13.

Muszlim nevelési irodalom: Királytükörök; Al-Ghazzáli, Ibn Tufajl, al-Zarnúdzsi, Miszkavajh stb. művei.

október 27.

A középkori egyetemek mint a kultúraközvetítés fontos színterei. Nevelési eszmények és gyakorlat a reneszánsz korában. Feltre, Erasmus, Vives művei.

november 3.

A reformáció és ellenreformáció hatása a nevelésügyre. A protestantizmus gondolkodóinak pedagógiai nézetei. A jezsuiták pedagógiai gyakorlata; a Ratio studiorum. Pázmány Péter elméleti és gyakorlati tevékenysége

november 10.

Comenius pedagógiai szintézise. Iskolakultúra a 17. századi Magyarországon és Erdélyben; Apáczai Csere János munkássága.

november 17.

A felvilágosodás korának pedagógiája Európában és Magyarországon. Locke, Rousseau, Pestalozzi, Tessedik Sámuel. Az I. Ratio educationis.

november 24.

Nemzeti és polgári törekvések a 19. századi hazai és európai nevelési gyakorlatban. Herbart és a herbartizmus. Iskolai alaptörvényeink. Eötvös József és Trefort Ágoston miniszteri tevékenysége.

december 1.

A reformpedagógiai irányzatok főbb sajátosságai és korszakai; külföldi és hazai megújító törekvések.

december 8.

Nevelés- és iskolapolitika Magyarországon a 20. században: Klebelsberg Kunó és Hóman Bálint intézkedései, és az azokat támogató nevelélméletek; nevelésügyi törekvések és történések 1945 és 1957 között (nemzetközi kitekintéssel).

december 15.

Kollokvium (írásban, feladatlappal).

Alapirodalmak

A tudás kapui – szemelvénygyűjtemény (Tárogató, Bp., 1995. Szerk.: Kéri Katalin)
(helyette más forrásgyűjtemények is használhatók)

Mészáros István – Pukánszky Béla – Németh András: Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe (Osiris, Bp., 1999.)

valamint számos további, a részletes tematikában feltüntetett ajánlott irodalom.

Számonkérés

A tárgy kollokviummal zárul, amely írásban, feladatlap segítségével történik. Javítási lehetőségként újabb vizsga tehető szóban.

Debrecen-Pécs, 2004. szeptember 10.

Ambrusné dr. Kéri Katalin
egyetemi docens